

Creu bizantina

Bagà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Nucli vila. Església de Sant Esteve
Emplaçament Dins una vitrina a l'església de Sant Esteve de Bagà

Coordenades:

Latitud: 42.25235
Longitud: 1.86214
UTM Est (X): 406138
UTM Nord (Y): 4678422

Classificació

Número de fitxa 08016-50
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Medieval Bizantí
Segle X-XI
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Número inventari IPAC nº 3010, any 1982
Generalitat i altres inventaris
Accés Restringit
Ús actual: Religios
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Solsona. Palau Episcopal. 25280 SOLSONA
Fitxes associades:
[Església Sant Esteve](#)
Autoria de la fitxa Cortés Elía, M^a del Agua
Data de registre de la fitxa: ds., 14/02/2004 - 01:00

Descripció

Creu d'ànima de fusta coberta amb planxes de plata daurada i repussada. Es considerada com un exemplar únic d'art bizantí, tot i que no sobresurt artísticament ja que es de senzilla factura. Datada en els segles X-XI. Amida 31 cm x 16 cm, i el peu acaba en forma de falca d'uns 9 cm de llarg que permet engalzar-la en un altre suport. La creu té unes inscripcions que segons alguns són en grec i que altres diuen que és alfabet ciríl·lic. L'anvers de la creu, que conté el buit cruciforme destinat a contenir la relíquia de la Vera Creu, presenta en els seus quatre extrems la inscripció que traduïda diu: "creu de Jesucrist, fill de Déu". En el revers es llegeix: "Jesucrist venç" a cada extrem de la creu. També al revers hi ha el text principal situat en l'espai cruciforme: "(la creu) en la qual, despulles el mal, etern salvador, totpoderós Verb de Déu, els mortals els revesteixes d'incorruptibilitat. D'un reliquiari d'or i argent t'envolten els que viuen en el teu monestir per llur salvació" (GARRIGA, 1998). Sembla que tota l'ànima de fusta seria el fragment de la Vera Creu embolcallat de làmina de plata.

Observacions:

Guardada en una vitrina en l'església de Sant Esteve junt a d'altres objectes. Té doble porta amb vidre blindat i amb alarma connectada a distància amb la comissaria dels Mossos d'Esquadra. Mapa topogràfic de Catalunya editat per l'Institut Cartogràfic de Catalunya E/ 1:5.000.

Història

Segons expliquen les cròniques, els baganesos foren els primers que penetraren a Jerusalem, escalant el portal on segles abans havia estat lapidat Sant Esteve, per fer fora als turcs invasors. Un cop conquerida la Ciutat Santa, es va fundar una ordre religiosa militar per tenir cura del temple de Salomó, anomenada Ordre del Temple, que s'estendria per Europa amb la finalitat de protegir els pelegrins que anaven a Terra Santa. Els germans Hug i Galceràn de Pinós, per aquesta gesta van rebre un preuat guardó, les relíquies de Sant Esteve i la Creu Bizantina. La creu és l'estoig de la Vera Creu que els exèrcits croats havien rebut del papa Urbà en el concili de Sant Geli de Tolosa. Galceràn tornà a Bagà i feu dedicar l'església a Sant Esteve, dipositant les relíquies i la Creu. Una altra versió diu que va ser donació del bisbe Arnulf de Vic al seu retorn d'un viatge per Terra Santa. Es tracta d'un element singular, ja que es conserven poques vera creus (no més de 160), i només hi ha 6 que tinguin una inscripció de quatre línies o més. Segons la historiografia religiosa, la Creu en la que Jesús va ser clavat i mort era guardada a Jerusalem. Després de mort, va ser arrabassada i donada per perduda fins que Elena, mare de Constantí, la va trobar i feu tallar un tros del braç més llarg que va enviar a Roma. Durant l'Edat Mitjana, fragments de la creu van ser escampats pel món cristià dins de reliquiars, ja que se li atribuïen propietats miraculoses. A Catalunya es conserven a diferents llocs alguns d'aquests fragments. La creu ja era venerada a l'antiga església de Sant Esteve, i ha estat sempre ben custodiada.

Bibliografia

CABALLÉ, F. (1998). El Déu de Bagà. Columna Albí eds. GARRIGA, C. (1998). La creu bizantina de Bagà. Bagadanum vol. I, p. 59-66.

